МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Серія «Облік і фінанси»

Збірник наукових праць
Випуск 15 (57)

Луцьк 2018

УДК 336:378.3

Рекомендовано як фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.05.15 № 528

Економічні науки. Серія «Облік і фінанси» : Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – Випуск 15 (57). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Вахович І.М. – Луцьк, 2018. – 264 с.

У збірнику розглядаються теоретичні та прикладні засади обліку і фінансів у сучасних умовах з урахуванням нових тенденцій розвитку світової економічної науки і практики.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор:

Вахович І.М. д.е.н., професор

Заступник відповідального редактора:

Чудовець В.В. к.е.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Вавдіюк Н.С.	*д.е.н, професор*	*Мікула Н.А.*	*д.е.н, професор*
Голян В.А.	*д.е.н, професор*	*Перерва П.Г.*	*д.е.н, професор*
Благун І.С.	*д.е.н, професор*	*Рудь Н.Т.*	*д.е.н, професор*
Другов О.О.	*д.е.н, професор*	*Смовженко Т.С.*	*д.е.н., професор*
Забарна Е.М.	*д.е.н, професор*	*Сторонянська І.З.*	*д.е.н, професор*
Карлін М.І.	*д.е.н, професор*	*Шубалий О.М.*	*д.е.н, професор*
Карлова О.А.	*д.е.н, професор*	*Іван Баранчик*	*PhD, професор (Чехія)*
Кифяк В.Ф.	*д.е.н., професор*	*Анета Бобенік-Хінтосова*	*PhD, професор (Словакія)*
Ковальська Л.Л.	*д.е.н, професор*	*Міхал Балог*	*PhD, професор (Словакія)*
Кощій О.В.	*д.е.н, професор*	*Паата Брекашвілі*	*PhD, професор (Грузія)*
Кривов'язюк І.В.	*к.е.н, професор*	*Курт Кльозе*	*PhD, професор (Німеччина)*
Кузнєцова А.Я.	*д.е.н, професор*	*Луїс Фролен Рібейро*	*PhD, професор (Потругалія)*
Матвійчук Л.Ю.	*д.е.н, професор*	*Ліліана Чимпоеш*	*PhD, професор (Молдова)*

Рецензенти:

Хрущ Н.А. доктор економічних наук, професор

Літич Л.Г. доктор економічних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою радою Луцького національного технічного університету (протокол № 4 від «27» листопада 2018 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 15520-4092 ПР

Тексти статей представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст публікації, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

© Луцький національний технічний університет, 2018

ЗМІСТ

Бродська І.І., Зеленко С.В.
Оптимізація управління дебіторською заборгованістю кредитної спілки 6

Vavdiiuk Nataliia
Role of non-banks' electronic money in monetary aggregates M0, M1 in EU, India, Switzerland, Singapore 15

Вахович І.М., Крисюк Н.М., Хомицький В.М.
До питання фінансової конкурентоспроможності підприємства 22

Гаврилюк О.О.
Інформаційна база управління ефективністю землекористування 32

Дорош В.Ю., Камінська І.М., Янчук Я.А.
Соціальний вектор фінансової спроможності органів місцевого самоврядування 41

Голячук Н.В., Голячук С.Є.
Аналіз фінансового стану лісогосподарських підприємств з використанням бальної оцінки 46

Діденко Л.В., Пужакова А.С.
Аналіз сучасного стану страхового ринку України 55

Діденко Л.В., Чорна І.О.
ОВДП як надійний фінансовий інструмент інвестування в економіку України 61

Жураковська І.В., Ілюшик Н.І.
Відображення землі у звітності за МСФЗ 68

Іщук Л.І., Ніколаєва А.М., Харчук С.В.
Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних економічних умовах 79

Квасній Л.Г., Щербан О.Я.
Чинники антикризового управління підприємств туристичної індустрії 85

1. Волкова В.В. Методичні аспекти державного регулювання страхового ринку України / В. В. Волкова // Економіка і організація управління. – вип. № 4 (24). – 2016. – с. 138.
2. Дьячкова Ю. М. Страховий ринок в умовах нестабільної економіки / Ю. М. Дьячкова // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – вип. №2 (33). – 2014. с. 173.
3. Діденко Л.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в сучасних умовах /Л.В. Діденко // Збірник наукових праць Національного університету ДПС України:фахове видання (економіка). – [Електронний ресурс] / Національний університет державної податкової служби України; гол. Ред..: Л.Л. Тарангул. – 2014. - № 1. – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Znpnudps/index.html . – Заголовок з екрана. – С. 68–80.
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua.

*УДК 336.43
Діденко Л.В., к.е.н., доцент
Чорна І.О.
Університет державної фіскальної служби України

ОВДП ЯК НАДІЙНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто розвиток ринку ОВДП. Обґрунтовано інвестиційну привабливість державних облігацій та шляхи удосконалення їх продажу серед резидентів та нерезидентів України на фоні соціально-економічних умов.

Ключові слова: державні облігації, державні зобов'язання, фінансовий ринок, інвестиції, ОВДП.

Didenko L., Chorna I.

THE INTERNAL GOVERNMENT BONDS AS A RELIABLE FINANCIAL INSTRUMENT FOR INVESTMENT IN UKRAINIAN ECONOMY

This article is about the benefits of the internal government bonds. Today, the economic situation of Ukraine is really complicated and needs a strong political plan of development. The author in the paper analyzes the dynamic and the structure of owners

* Діденко Л.В., Чорна І.О.

of internal government bonds and gives the answer to the question what are «the internal government bonds», how they have been developed.

Nowadays, the government bonds take a dominant position in the secondary market as the main tools to attract the investment resources. According to the data of the Ministry of Finance of Ukraine, in 2018 the government bonds were sold to the subjects of economy in amount of 10 billion UAH. These financial resources were directed to cover a budget deficit and the expenses of national companies. Hence, the government can distribute some part of this money to the needs of economy. It helps to receive a short term balance in the stock market. As the result, the internal government bonds became an affective financial instrument for investment. The author considers that the benefits of internal government bonds are:

– firm quotes, fair price formation;

– system for management of bilateral limits;

– speedier settlement. This is possible because the depository of the NBU (National Bank of Ukraine) settles trades based on instructions given by the exchange, and there is no need to employ custodians;

– electronic documents;

– opportunity to enter repo quotes.

In European countries, government bonds are very popular among citizens. They help to accumulate and receive some profits from their savings. In Ukraine, not every subject of economy can buy a bond because of the high primary price that is near 50 thousand UAN. It is a common problem existing from the opening the stock market. Famous economists said that Ukraine must make some options for those people who plan to invest their money. Sometimes, even residents are not able to buy the bonds because the deal before that is being requiring a lot of time. The author looks for the resolutions of these problems existing in stock market. For instance, PrivatBank is developing a new mobile app where everyone is able to purchase the internal government bonds.

Paying attention to the large amount of public debt, government bonds are actively used as a debt instrument for domestic borrowing. The government increases the volume of domestic debt, because in comparison with external – it does not reduce the financial potential of the state.

So. the author suggests to increase the emission of the internal government bonds for achievement a short term economic growth. In this case, the government has to be sure that Ukrainians trust them because without that thing they will not invest money. Unfortunately, there are many economic issues which wrack the done developments. That is why, the institutional and organizational improvements need to be led by new political direction. Ukraine is the country with promising future, it needs just to accumulate investing resources, sells the internal government bonds, so its economy starts to work.

Key words: government bonds, government liabilities, stock market, investment, internal government bonds.

Диденко Л.В., Чорная И.А.

ОВГЗ КАК НАДЕЖНЫЙ ФИНАНСОВЫЙ ИНСТРУМЕНТ ИНВЕСТИРОВАНИЯ В ЕКОНОМИКУ УКРАИНЫ

В статье рассмотрено развитие рынка ОВГЗ. Обоснованно инвестиционную привлекательность государственных облигаций и пути совершенствования их продаж среди резидентов и нерезидентов Украины на фоне социально-экономических условий.

Ключевые слова: государственные облигации, государственные обязательства, финансовый рынок, инвестиции, ОВГЗ.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Покриття дефіциту державного бюджету та виконання своїх зобов'язань вимагає мобілізації грошових ресурсів, значну частину з яких держава отримує за рахунок емісії облігацій внутрішньої державної позики (далі ОВДП). Розміщення ОВДП на фінансовому ринку дозволяє покривати поточні витрати та сприяє інвестуванню в економіку. Дослідження та пошук методів залучення суб'єктів господарювання до придбання державних облігацій дозволить підвищити економічну стійкість країни та перерозподіл заощаджень.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. З розвитком фінансового ринку значно збільшилась увага численних іноземних і вітчизняних науковців до проблем інвестування у цінні папери, серед яких відзначаються А.А. Пересада, Б.Л. Луців, В.І. Капран, М.С. Кривченко, а питанням розвитку ОВДП як інвестиційного інструменту були присвячені роботи О.В. Василика, В.І. Дем'янишина, А.О. Кулінської.

Цілі статті. Метою написання статті є аналіз емісії облігацій внутрішньої державної позики, особливостей їх продажу серед резидентів та нерезидентів України та визначення їхнього впливу на поточний економічний стан.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні, державні цінні папери виступають привабливим фінансовим інструментом, який надає можливість приватним інвесторам тримати кошти в низько ризикових і високоліквідних активах та будучи потужним елементом боргового фінансування – впливати на економіку. Ста-

вши на шлях ринково-орієнтованої економіки, Україні слід розвивати фондовий ринок, функціонування якого забезпечило б ефективний перерозподіл інвестиційних ресурсів між окремими виробництвами, галузями та суб'єктами господарювання. Завдяки збільшенню випуску обсягів державних зобов'язань уряду, оформлених цінними паперами, можна мобілізувати значну кількість грошових ресурсів, необхідних для погашення дефіциту бюджету, фінансування різноманітних установ та організацій. Тобто, випуск цінних паперів дає державі змогу:

– профінансувати дефіцит державного бюджету;
– забезпечити касове виконання бюджету;
– згладити нерівномірні надходження податкових платежів;
– профінансувати цільові програми;
– погасити або переоформити (реструктуризувати) розміщені раніше боргові зобов'язання [1].

Випуск державних облігацій України регулюється законом про Державний бюджет України на відповідний рік, яким встановлюються граничні розміри державного зовнішнього та внутрішнього боргу (стаття 10 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»). Щодо умов (відсоткова ставка) розміщення та погашення (термін обігу) випуску облігацій, то вони встановлюються Міністерством фінансів України. На аукціонах з продажу державних облігацій Міністерство фінансів України отримує замовлення від первинних дилерів на придбання ОВДП, де в залежності від плану запозичень та попиту на папери, повністю або часткового задовольняє замовлення первинних дилерів, які виступають як самостійні покупці або діють в інтересах інвесторів. Придбані на аукціонах ОВДП облігації можуть бути реалізовані на фондовій біржі необмеженому колу учасників/інвесторів.

Безперервний інвестиційний процес та створення високоліквідного ринку цінних паперів здійснюється через функціональну взаємодію фінансових посередників, фондових бірж та інших елементів системи[2].

Кожен випуск державних облігацій має свій унікальний номер (міжнародний ідентифікаційний код цінного паперу – код ISIN), що складається з 12 символів (букв та цифр). Всі випущені в Україні цінні папери починаються з абревіатури «UA» як приналe-

жності країні. В біржовому списку стосовно кожного цінного паперу вказується не лише його код ISIN, а й тікер (короткий код цінного паперу, який використовується в торговельній системі для кращого сприйняття інформації), який складається лише з останніх 6 цифр коду ISIN[4].

Рішенням Уряду України номінал випуску державних облігацій може бути встановлений в іноземній валюті (як правило, в доларах США). Інформація щодо таких облігацій доступна при відкритті даних про цінний папір в Біржовому спискую Наприклад, випуск UA4000194666 з погашенням 11 липня 2018 року номіновані в доларах США, а випуск UA4000195663 з погашенням 24 жовтня 2018 року – в євро. Переважна більшість облігацій мають номінал в 1 000 гривень.

Слід зауважити, що кожний новий випуск ОВДП як позитивно, так і негативно впливає на економіку: з однієї сторони, підвищена зацікавленість інвесторів в ОВДП допомогла гривні значно посилитися у лютому-березні, а з іншої – при очікуваних виплатах коштів курс послаблюється. В цілому, протягом січня-жовтня 2018 року, портфель ОВДП серед суб'єктів економіки збільшується, що свідчить про підвищення попиту на цінні папери (табл.1):

Таблиця 1

ОВДП за сумою основного боргу, млн. грн.

Дата	НБУ	Банки	Юридичні особи	Фізичні особи
на 03.01	360572.80	360520.20	22132.26	1467.48
на 01.02	358569.88	350117.99	22961.90	1473.29
на 01.03	354320.11	344071.67	26754.66	1878.35
на 02.04	350329.45	350291.38	28239.25	2326.21
на 02.05	350325.25	349950.85	27009.69	2564.29
на 01.06	350325.25	354541.96	24671.49	2950.56
на 02.07	350325.25	359084.49	23159.10	3234.31
на 01.08	350322.94	357786.62	22315.95	3982.95
на 03.09	348103.76	372985.28	20978.18	4529.93
на 01.10	348103.76	369871.50	21100.66	4803.58

Джерело: складено автором на основі [3]

Як бачимо, найбільшою часткою ОВДП на початок жовтня володіє НБУ, а саме близько 46,34%, що пояснюється нестачею коштів у державному бюджеті. Адже, в умовах погіршення економічного становища, дефіцит грошових ресурсів компенсується емісією державних цінних паперів. Тобто, НБУ прагне стабілізувати коливання на фінансових ринках, задля сприяння перерозподілу грошових ресурсів та покращення макроекономічних показників. Щодо банків, то їхня частка серед вкладів у ОВДП становить аж 49,24%, що на 2,89% більше від НБУ. Це пояснюється стабільністю та інвестування у ОВДП, бо дохід за облігаціями не оподатковується податком на доходи фізичних осіб, а фактично, лише військовим збором (1,4%). Крім того, за облігаціями існує гарантія від держави на повернення коштів. Найменша частка державних облігацій припадає на фізичних осіб – лише 0,64%. Купувати облігації має сенс з метою довгострокових інвестицій та з наміром придбати великі обсяги лотів, бо тільки в цьому випадку витрати на відкриття рахунку у цінних паперах та комісійні брокера виправдовують себе. Дійсно, за підрахунками провідних експертів по роботі з борговими інструментами, інвестування в державні облігації, у порівнянні з іншими інструментами, є більш вигідним при вкладенні мінімум 50 тис. грн.

Фізичні особи в основному віддають перевагу ОВДП, деномінованим в доларах США. Середній горизонт інвестування – 1,5-2,5 року. Оскільки розрахунки на вторинному ринку за доларовими ОВДП відповідно до законодавства відбуваються в гривні, а виплата відсотків і номіналу – в доларах, фізична особа цілком легально може купити долари з поставкою у майбутньому на суму, що значно перевищує поточне обмеження в 150 тис. грн, при цьому отримуючи певну прибутковість. На даний момент прибутковість за валютними паперами становить 3,50-5,25% річних. Очікується, що зі зростанням фінансової грамотності населення цей інструмент вкладення грошей буде набувати все більшої популярності. Як альтернативу облігаціям заможні українці зможуть вибрати лише вкладення в реальні інвестиційні проекти, якщо вони будуть з`являтися в Україні [5].

За результатами проведення розміщень ОВДП 7 серпня 2018 року, до державного бюджету залучено понад 10 млрд гривень (за

офіційним курсом НБУ) [4]. Держава постійно потребує нових інвестиційних залучень аби відповідати за своїми зобов'язаннями. Нещодавно, для підвищення привабливості залучення коштів у ОВДП було прийнято урядом рішення щодо звільнення від оподаткування доходів іноземних інвесторів, отриманих від операцій з державними облігаціями.

Починаючи з 2014 року, Міністерство фінансів, яке випускає облігації, вчасно сплачує за них гроші. Тому, жодних передумов для дефолту за внутрішнім боргом немає.

У зв'язку із значним розміром державного боргу, ОВДП активно використовується як борговий інструмент внутрішнього запозичення. Уряд збільшує обсяги внутрішнього боргу, адже у порівнянні з зовнішнім - не зменшує фінансового потенціалу держави.

Висновки. Отже, із метою залучення вільних фінансових ресурсів домогосподарств для покриття інвестиційних потреб держави, уряду України доречно було б забезпечити випуск доступних за ціною та привабливих за стабільністю і надійністю виплат державних цінних паперів для населення, що дасть змогу поліпшити структуру його заощаджень а також допоможе державі фінансувати дефіцит бюджету. Тому для формування ефективного ринку ОВДП в Україні необхідно:

– узгоджувати політику у сфері формування прибутковості державних цінних паперів із загальними тенденціями, які існують на фінансовому ринку;

– підвищити доступність придбання ОВДП для населення: зменшити витрати для придбання облігацій через створення спеціалізованих центрів;

– створити спеціальну емісію короткострокових ОВДП, з мінімальною сумою вкладення 20 тис. грн., для залучення інвестицій малого та середнього бізнесу.

1. Браткова І.М. Аналіз та оцінка ОВДП як інвестиційного інструменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2016_21_4/35.pdf.
2. Кужелєв М.О. Розвиток інфраструктури ринку цінних паперів: сутність та елементи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nusta.edu.ua.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

4. Офіційний сайт фондової біржі ПФТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pfts.ua.
5. Чому в Україні стали популярними держоблігації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://news.finance.ua/ua/news/-/415513/chomu-v-ukrayini-staly-popular'nymy-derzhobligatsiyi.

*УДК 657.42:[006.032:657]
Жураковська І.В., к.е.н., доцент
Ілюшик Н.І.
Луцький національний технічний університет

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗЕМЛІ У ЗВІТНОСТІ ЗА МСФЗ

У даній статті досліджено альтернативні варіанти відображення в обліку та звітності земельних активів в залежності від характеру їх використання та права власності. проведено узагальнення вимог МСФЗ щодо оцінки земель, розроблено алгоритм порядку визнання земельної ділянки певним активом, запропоновано виділити окрему групу активів, яка б відображала, що не всі права власності на земельну ділянку перейшли суб'єкту господарювання.

Ключові слова: земля, земельні ділянки, право користування майном, оцінка землі, оренда землі, звітність за МСФЗ, фінансова звітність.

Zhurakovska I., Ilyushyk N.

THE LAND REFLECTION IN THE IFRS REPORT

The article describes the theoretical principles and developed methodological and applied recommendations of alternative variants of reflecting land assets in accounting and reporting depending on their nature and ownership and generalization of IFRS requirements for land valuation.

The land is a unique object of accounting and has characteristic properties that are not repeated for other assets. The aim of the study is to summarize the requirements of IFRS for land valuation and the development of an algorithm for recognizing a land plot as a certain asset.

The principles of accounting and reporting of land are given in 10 different standards. There is no single standard, that establishes the procedure for assessing and recognizing land plots for accounting purposes. The definition of the category of "land" not given in any standard.

---

* Жураковська І.В., Ілюшик Н.І.